

OPBOUW

weekblad tot opbouw van het gereformeerde leven
uitgave van de gereformeerde persvereniging „opbouw”

red. en sekr. riouwstr. 59, wormerveer
adm. kon. wilhelminalaan 38, leersum

E. R. Postma / Eindhoven

HET HUIS GODS (1 Petrus 4 : 17-19)

Noodzakelijke uitleg

De voorpagina van 'Opbouw' is gereserveerd voor Schriftstudie, aldus lang geleden prof. C. Veenhof. Schriftstudie — geen meditatie in de gangbare betekenis van „overpeinzing, bespiegeling” (Van Dale). Een ander woord uit 'Opklaring' van dr Okke Jager zal hem uit het hart gegrepen zijn: „De prediking zegt: zo spreekt de Heer; de meditatie zegt: zo spreekt meneer. Mediteren is dan ook een bedenkelijk verschijnsel, als het niet van de exegetische uitgaat.”

Accoord, zelfs van harte mee eens — maar mag ik dan van de welwillende lezer enig geduld vragen? In een tijd waarin je snel-lezen per cursus kunt volgen, zijn we misschien toch nog traag om te horen. De uitspraak van Jacobus „ieder mens moet snel zijn om te horen, langzaam om te spreken” (1 : 19) kon ook wel eens voor de exegete van belang zijn. Juist wat altijd als vanzelfsprekend is ervaren, spreekt lang niet altijd vanzelf.

Neem nu die uitspraak van Petrus: „Want het is nu de tijd, dat het oordeel begint bij het huis Gods; als het bij ons begint, wat zal dan het einde zijn van hen, die ongehoorzaam blijven aan het evangelie Gods?” (1 Pt. 4 : 17). Een tekst die in en na de vrijmaking met opgewekte nederigheid werd toegepast op „vrijgemaakten” (het huis Gods, de kerk) en „synodalen” (hen die ongehoorzaam blijven aan het evangelie Gods). Soms is niet de Schrift maar de exegete kennelijk tijd- en situatiegebonden...

Brief met begin en slot

Wil je een brief als van Petrus goed begrijpen, dan zul je toch zeker ook op de aanhef en het slot moeten letten.

De aanhef doet ons kennis maken met schrijver en geadresseerden: „Petrus, een apostel van Jezus Christus, aan de vreemdelingen, die in de woestijn zijn... de uitverkorenen naar de voorkennis van God... 1 : 1, 2). Aan het slot lezen we o.a.: „U laat de mede-uitverkorene te Babylon groeten, en mijn zoon Marcus” (5 : 13).

De vraag rijst: wie zijn die vreemdelingen in de diaspora? En dan ook: wat wordt bedoeld met Babylon, de plaats vanwaar de brief verzonden is?

Vaak wordt aangenomen, dat termen als „vreemdelingen in de verstrooiing” en „Babylon” overdrachtelijk gebezigd zijn. Omschrijvingen eertijds van de situatie van Israël, maar nu toegepast op de nieuwtestamentische gemeente, een gemeente van christenen-uit-de-heidenen. Bij „Babylon” kun je dan denken aan een typologisch woordgebruik: het oude Babylon staat model voor bijv. het decadente Rome uit Petrus' tijd. Toegegeven: het kan. Maar het is niet de enige en naar mijn mening ook niet de eerste, voor de hand liggende mogelijkheid. Een deel van de argumenten wil ik graag noemen.

Verstrooide geadresseerden

Om te beginnen: na de dood van Stephanus zette de verstrooiing van christenen uit de Joden in. Eerst trokken zij maar wat rond (Hand. 8 : 4), later trokken zij al verder „tot Phenicië, Cyprus en Antiochië toe” (11 : 19). Het werden met recht landverhuizers. En dat bracht vreemdelingschap met zich mee. Wie zal zeggen hoever zij uiteindelijk verstrooid raakten. Triest? Ja, maar ook daardoor werd het evangelie steeds verder verspreid.

Petrus noemt als woonplaatsen: Pontus, Galatië, Cappadocië, Asia en

Bithynië. Prof. Greijdanus schrijft: „...als landschapsnamen zouden zij de gemeenten, die Paulus en Barnabas op hun gemeenschappelijke reis in Klein-Azië stichtten, Hand. 13 en 14, niet mede omvatten.” En een zekere Eusebius (begin vierde eeuw) schrijft in zijn kerkgeschiedenis: „Petrus voorts schijnt in Pontus en Galatië en Bithynië, Cappadocië en Asië (het evangelie) verkondigd te hebben aan de Joden in de verstrooiing”. Hij vermeldt dit op gezag van Origenes (begin derde eeuw). Daar komt bij, dat Petrus deze brief geschreven heeft uit Babylon. „Het ligt het eerst voor de hand, daarbij aan het eigenlijke, oude Babylon te denken.” Met inachtneming van het feit dat Babylon ook wel gebezigd werd als landsnaam voor alles wat aan gene zijde van de Euphraat lag. En daar woonden veel Joden. Er was een levendig verkeer tussen Babylon en Jeruzalem, ook in geestelijk opzicht.

De Schriften spreken

Nu was in Jeruzalem, in onderling overleg, overeengekomen dat Petrus zijn werkzaamheden zou toespitsen op „de besnedenen”, de Joden dus (Gal. 2 : 7-9). Terecht stelt iemand de vraag: hoe had Petrus zijn zending kunnen volbrengen als hij aan die grote joodse gemeenschap in Babylon was voorbijgegaan?

Na zijn vertrek uit Jeruzalem (Hand. 12 : 17, vgl. 15 : 13 v.v.) ging hij naar Syrië — bijv. Antiochië — en daarvandaan was het maar een korte reis naar het gebied van de Euphraat (aldus weer Greijdanus). Zoals gezegd: wij denken al heel gauw bij de „vreemdelingen in de verstrooiing” aan christen geworden heidenen en bij Babylon aan Rome (zo ook Greijdanus).

Toch zou ik willen voorstellen in de eerste plaats aan christen geworden Joden en aan (de grote joodse gemeenschap te) Babylon te denken. En dat juist ook om de wijze waarop Petrus het Oude Testament voor zijn lezers laat spreken in zijn beide brieven. Niet alleen door zo'n kleine twintig rechtstreekse of indirecte citaten uit Mozes, de profeten en de geschriften. Maar ook door namen (en gebeurtenissen) als bekend te veronderstellen: Sion; Sara en Abraham; zondvloed en ark ten tijde van Noach; Sodom en Gomorra en de rechtvaardige! Lot. Om over zijn verdere woordkeus (zoals „de dag des Heren”) nog maar te zwijgen.

Jeruzalem en Sion

Ik weet, dat ik veel geduld gevraagd heb: waarom, vraagt u misschien, moesten nu al die vervelende details worden opgesomd? In een restaurant heb je belang bij de maaltijd die op tafel gezet wordt — wat er in de keuken bekookt wordt is alleen een zaak van de kok. Toch heb ik er een goede reden voor. Want wilt u nu, na alles wat over de Jood Petrus en (eventueel) die christenen uit de Joden is gezegd, nu nog eens de boven geciteerde woorden van Petrus lezen? Deze woorden: „Want het is nu de tijd, dat het oordeel begint bij het huis Gods, als het bij ons begint...”

Waar denk je het éerst aan als het gaat over „het huis Gods”? Toch aan de tempel te Jeruzalem? Dáár begint (maar daarover volgende week verder) het oordeel — precies zoals Jezus dat had voorzien. Gelukkig dat er daarnaast (2 : 6) ook nog op andere wijze over Sion valt te spreken!

IN DIT NUMMER

77 Ds E. R. Postma, Het huis Gods

78 Drs W. G. Rietkerk, De Evangelische Beweging (2)

79 Prof. dr H. J. Jager, Bezit en eigendom

80 Drs O. Mooiweer, Gemotiveerd preken

81 Ds J. C. Schaeffer, Toekomstverwachting (3 - slot)

W. G. Rietkerk / Utrecht

De Evangelische Beweging (2)

De vorige keer eindigde ik het eerste artikel over de Evangelische Beweging met de belofte dat ik na de uitdrukking van mijn verbondenheid met deze beweging in het eerste artikel nú zou komen met een paar knelpunten. Om verdere bezinning te stimuleren. Deze knelpunten breng ik vragenderwijs naar voren en ook dit artikel schrijf ik in een geest van verbondenheid met de Evangelische Beweging i.p.v. kritische distantie.

I. Bijbelbeschouwing

Prof. H. Berkhof heeft in Trouw van 29-1-'82 een artikel geschreven over de protesten tegen de antidiscriminatie-wet van de kant van wat hij noemt de „rechts-orthodoxen”. Of deze groep nu geheel samenvalt met de mensen uit de Evangelische Beweging weet ik niet. Voor een groot deel wel. Hij verwijt hen een „misleidend beroep op de bijbel”. Hij zegt: „rechtstreeks wordt de tekst van Paulus in Romeinen (1 : 18-32) toegepast op het verschijnsel van homofielen van vandaag. Daarmee doet men de homofiele medemens groot onrecht aan. Ik ben het daarmee eens. Op eens realiseer je je dan dat dit een soort bijbelgebruik verraadt dat niet recht doet aan tijd, plaats en ontstaansgeschiedenis van de bijbel. Hier ligt ook binnen de Evangelische Beweging één van de knelpunten — hoe lezen wij de bijbel? Ik zie vandaag drie stromingen: aan de bijbelkritische kant staat prof. H. Berkhof die in zijn aanvaarding van de resultaten van de historische Schriftkritiek zó ver gaat dat hij essentiële onderdelen van de bijbelse leer (aangaande de Satan bijv.) rekent tot het eigentijds gedachtengoed, aan de andere kant staat het bijbelgebruik van velen in deze Evangelische Beweging met een over-letterlijke opvatting van Gen. 1-3, of soms zelfs nog een allegoriserend lezen van O.T.ische teksten — en vaak met een concordantie-stijl van bijbelstudie. De laatste beroven zich van de winst van bijv. heel veel prachtige woordstudies uit de kring van de wetenschappelijke theologie. Schrift-kritische scholen aan de Universiteiten hebben niet alleen wanproducten opgeleverd — maar ook heel veel nieuw verstaan van de Schrift. Dat is winst. Ik denk aan Oscar Cullmann, Joachim Jeremias, Gerhard von Rad en ook H. Berkhof. Ik pleit voor een genuanceerd oordeel.

Zo ben ik in Kampen opgeleid. Ik heb er tot vandaag toe bij het pre-

ken veel winst van. Daarmee wil ik niet zeggen dat dit altijd een gemakkelijker weg is. Wel is deze derde weg tussen Schrift-kritiek en blicisme de enig begaanbare. Zij mag er niet toe leiden dat wij de Schrift eigentijds weg-verklaren — en daarmee ieder spreken bijv. over homofilie onmogelijk maken (wat Berkhof wel lijkt te doen) — maar zij moet ons ervan weerhouden gemakkelijke is-gelijk-tekens te zetten tussen toen en hier.

Intussen: hier is zeker nog geen eenstemmigheid in de Evangelische Beweging: ik hoop met deze woorden het bewandelen van de derde weg te stimuleren.

II. Cultuurbetrokkenheid

Dit tweede knelpunt hangt met het eerste samen. Hoe brengen wij het evangelie aan de mens van vandaag over? Zweven wij over het typische van ons eigen tijdsgewricht heen? Menen wij dat wij het kunnen doen net als Paulus het deed in Klein-Azië in zijn tijd? Er is en wordt al genoeg over dit onderwerp geschreven. Er was zelfs een emeritus predikant die zei dat wij als kerken in één opzicht nog in de kinderschoenen staan: wij hebben met al ons gepreek nog niet geleerd hoe wij in een na-christelijke geseculariseerde tijd gemeente moeten zijn (Oppenheimer). Ik denk dat daar veel waars in is. Juist ook in de zelf-bezinning binnen de Evang. Beweging. Paulus zei dat wij het evangelie alleen dan kunnen brengen als wij de Grieken een Griek en de Joden een Jood geworden zijn (1 Cor. 9). Maar hoe staat het met de zo nodige vereenzelviging met de na-christelijke West-Europeaan? Of zit hij misschien zo diep in het hart van ieder van ons dat wij bang voor hem zijn?

Soms denk ik het laatste. Als dat zo is zouden wij de weg moeten gaan van het eerlijk worden — zonder Christus te verliezen. Eerlijk worden met ons-zelf, zonder Christus te verliezen kon wel eens een eerste opdracht zijn voor velen van ons. Maar ook als dit niet op ons van toepassing is en wij ons van binnen uit een ander mens voelen dan Janmodaal rondom ons heen, staan wij voor de taak om zijn gedachten en

pastorale notities

Christelijke antisemitisme

Na de verschijning van het boek van dr H. Jansen onder de titel „Christelijke Theologie na Auschwitz” duikt de term christelijk antisemitisme weer op. Het is duidelijk wat ermee bedoeld wordt. De Jodenhaat die de christelijke kerk als een schande aankleeft. Iemand schreef dat het verhaal van het christelijke antisemitisme een bloedstollend verhaal is. Maar al te waar. De vraag naar het waarom van dat christelijke antisemitisme moet steeds weer gesteld worden. Omdat de tijd geen wonden heelt en omdat de schuld tegenover God en de Joden de christenen nooit meer zal verlaten zo lang deze bedeling duurt.

Karl Barth spreekt over een ziekte die vrijwel elke niet-Jood aankleeft en van tijd tot tijd tot verschrikkelijke uitbarstingen komt. K.D. III, 3 blz. 249 vv. Ik vermoed dat ik de meeste pogingen tot verklaringen van de Jodenhaat wel onder ogen

heb gehad. Ze blijken altijd te kort schieten.

Zoals elke zonde is ook deze zonde zonder verklaring. Redeloos.

De haat tegen de Joden is geen ziekte, maar een zonde, die niet anders is dan de zonde van de heiden die zich verzet tegen Gods verkiezing en Zijn genade.

Daarom is de term christelijke antisemitisme, hoewel het duidelijk is wat daarmee bedoeld wordt, geen goede term. Antisemitisme is anti-christelijk. Wie enige eerbied heeft voor Jezus Christus vreest met grote schrik alle jodenhaat. Wie enige eerbied heeft voor God en Zijn volk denkt met diepe afkeer aan de geschiedenis van de kerk op dit punt.

In elk antisemitisme steekt juist steeds weer de heiden de kop omhoog. Er is niets christelijks aan het antisemitisme. Het is alleen maar heidens. Alleen Israël is Gods verkoren volk. Dat is het wat de heiden niet verdraagt.

Uit de verkiezing is het voortbestaan van Israël te verklaren. Zo ook alleen. Uit het verzet tegen de verkiezing is het voortbestaan van antisemitisme en van antizionisme te verklaren. Zo ook alleen. En daarom is het zonde. De zonde bij uitstek. Namelijk: verzet tegen Gods genade.

H. Amelink, Aalten

gevoelswereld te kennen — ons er mee te vereenzelvigen en zo voor hem van binnenuit opnieuw de deur te openen naar Christus toe. Kortom: het evangelie moet vertaald worden.

Ik zei al: dat is geen nieuws. Toch blijft dit juist in de Evangelische Beweging een knelpunt, omdat zij in de regel nogal cultuurvijandig is. Dit spreekt nog meer als wij ons realiseren dat het evangelie niet alleen in woorden en begrippen vertaald moet worden, die eigentijds zijn, maar ook in daden die iets zichtbaar maken van het komende Koninkrijk. Christenen hebben een politieke en maatschappelijke roeping, waarin zij als de Here hen wil gebruiken een teken mogen oprichten van het komende Koninkrijk. Daar moet aandacht voor zijn.

Wij leven niet uit het horizontalistische ideaal dat wij het Koninkrijk van God kunnen vestigen, maar evenmin uit het verticalisme van: als de ziel maar voor Jezus gered wordt. Die ziel wordt nl. niet gered als er niet iets zichtbaar geworden is van de kracht van het komende Rijk in woord en daad. Dat die kracht vandaag zo spaarzaam gevoeld wordt moet ons niet doen teruggaan naar een ghetto-ideaal van het christendom, maar ons doen pleiten op de belofte van de Heilige Geest.

Ook voor vandaag geldt dat de gemeente de Heilige Geest ontvangen heeft die een onderpand is van de komende erfenis, die ons tot eerste-

lingen maakt. Die eerstelingen zien er na de winter van de „Verlichting” anders uit dan ervóór. Als wij ze nog niet direkt zien, moeten blijkbaar eerst de wortels nog wat groeien.

III. Individualisme

Dit derde punt hangt weer nauw samen met het tweede. Ik zou het liefste dit derde punt willen beginnen met Joh. 3 : 16 waar wij lezen: zo lief heeft God de wereld gehad... Het woord kosmos dat Johannes gebruikt ziet niet zozeer op de harmonieuze wereldordening maar veel meer op de mensenwereld, zoals die onder vreemde heerschappij is gekomen. Die wereld in zijn geheel en in zijn samenhang en onder die machten heeft God liefgehad. Dat geeft ons een beeld van God die niet alleen maar bezig is met een bundel enkelingen, maar ook betrokken is op een land, een volk, een heel menselijk geslacht en de daarin voorkomende krachten en historische processen. Hij roept uit déze mensenwereld ook niet een groep enkelingen maar een gemeente, een nieuw volk, dat in zijn samenhang méér is dan de som van zijn individuele leden. Daar staat in de Evangelische Beweging tegenover dat wij vaak vanuit de enkeling en naar de enkelingen toe denken. De verbanden waarin de mens in de wereld staat zien wij als secundair en ook de verbanden waarin wij

zelf in de kerk en haar geschiedenis staan zien wij als bijkomstig. Dat leidt tot individualisme. Daaraan heeft de Amerikaanse oorsprong van veel van deze groepen toe bijgedragen, maar daar speelt vandaag ook de a-historische neiging van de naoorlogse mens een rol in mee.

Wij laten de historische verbanden maar voor wat zij zijn en trekken erop uit in een solo-actie. Dat gebeurt vaak in de evangelische wereld en ik heb daar voor mijzelf veel sympathie voor. Ook Abraham trok erop uit in een solo-actie — zonder te weten waar hij komen zou.

Het kan geloofsmoed zijn. Maar het hoeft niet. Het is alleen geloofsmoed als wij het als een offer beleven, zoals Abraham het afscheid van zijn vaderhuis als een stuk sterven beleefd moet hebben. Als echter iemand die actie met genoeg doet, of in woede dan is er iets mee mis, en... Abrahams figuren blijven zeldzaam! De regel is dat wij in verbondenheid met onze gemeenten aan het werk gaan — en samenwerken met andere mede-christenen die hetzelfde doen en vooral ook iets van

de last dragen van een kerk met levende leden en met dode leden, met vreemde en burgerlijke figuren — een nieuw volk Gods, dat Hij niet heeft willen opsplitsen of selecteren. Dat is ook een van de drijfveren achter de oprichting van de Evangelische Alliantie geweest — om individualisme tegen te gaan. Wij moeten groeien van een minimum-identiteit, naar een maximum-identiteit. De narcistische mens in de 80er jaren trekt zich terug op een minimum-identiteit: ik ben dat wat ik zelf graag wil doen en zijn. Dat is het humanistische ideaal van zelfverwerkelijking door de keus van een steeds kleiner wordend „ik”. Wie christen is zal de tegenovergestelde weg kiezen: ik ben óók dat wat ik in de andere verfoei. Dat is de groei naar een gemeenschapsbesef in verantwoordelijkheid. Ik hoop dat deze twee artikelen ertoe hebben bijgedragen dat wij weggroeien van een zo gemakkelijk gekozen minimum-identiteit naar die wellicht zware maar toch alleen echt vruchtbare maximum-identiteit...

H. J. Jager / Kampen

BEZIT EN EIGENDOM

Het land Kanaän was door de HERE aan de stammen van Israël toegewezen als bezit. Als een erfdeel. Elke stam had z'n deel van de HERE gekregen, behalve de stam Levi. Die had wel steden door heel het gebied ontvangen, maar geen apart gebied. Het deel van het land, dat aan elke stam was toebedeeld, mocht niet worden ontvreemd, maar als een altijd-durend bezit bij de stam of bij de familie blijven. Grondbezit was het voornaamste van de erfenis, die van de HERE werd ontvangen. Daarvoor moest hij goed zorgen. Van de vrucht mocht hij leven. Maar Eigenaar was de HERE. Met het bezit moest gedaan worden wat Hij wilde. Was iemand genoodzaakt zijn bezit te verkopen dan moest het op een jubeljaar weer in zijn hand terug komen. Verarmen kon hij of zijn familie op de duur niet. Een zoon van een arme boer kon weer met het aloude bezit beginnen en een zoon van een rijke ook. Anders dan in onze maatschappij waar een arme jongen in armoede kan doorgaan. Terwijl een rijkelui's zoon automatisch het rijke eigendom van z'n vader kan erven. Of de bepaling van het jubeljaar in werkelijkheid is doorgevoerd, ik weet het niet. Zo ja, dan komt het mij voor een goede zaak voor heel de maatschappij te zijn geweest. Zoals onze samenleving met zijn rijke en arme families in elkaar zit is veel onbillijks dunkt mij. Maar een ideale maatschappij zal in deze bedeling wel niet bereikbaar zijn. Aan de samenstelling van elke maatschappij, waar ter wereld ook, mankeert wel het een en ander.

In de geschiedenissen van de Bijbel speelt het bezit al een grote rol. En meestal geen mooie. We kennen waarschijnlijk allen wel het verhaal over Achab en Naboth. De wijngaard van de laatste had de begeerte gewekt van de eerste, voor goed geld wilde Achab de hof van z'n buurman graag in bezit of waarschijnlijk wel in eigendom krijgen. Het lag zo geschikt naast het zijne. Maar Naboth weigerde z'n bezit te vervreemden. Hij mocht het naar de inzetting van de HERE niet verkopen. Het erfdeel der vaderen moest hij ongeschonden aan het volgende geslacht overdragen. Maar Naboth had wel recht doch hij kreeg het niet. Zoals zo vaak in deze bedeling gebeurt. Izebel wist wel raad. Zij wist met bedrog wel wat getuigen tegen Naboth in het veld te brengen. Achab kreeg zijn zin en de man die in z'n recht stond verloor het leven er bij. Geld dat stom is maakt recht wat krom is.

Dat het bezit der Israëlieten niet, zoals bij ons, bestond in geld of goud of zilver, maar in goederen als olie en koren en wijn, blijkt zowel uit het

Oude als het Nieuwe Testament. De Heiland waarschuwt: vergadert u geen schatten op aarde, waar ze de mot en de roest verteren en waar de dieven de muur ondergraven en stelen. Die schatten bestonden in het Oosten meest in kostbare olie of dure kleden of schatten van koren. Daarin kon de roest en de mot komen en Perzische tapijten konden door vocht worden verteerd. Integendeel zegt de Heiland: vergadert u schatten in de hemel. Daar komt geen bederf in. Gods liefde en de gennade van Jezus Christus en de gemeenschap van de Heilige Geest vergaan nimmermeer. Dat de Oosterlingen vroeger in de bijbelse tijden meest niet in baar geld, maar in goederen hun bezit hadden, blijkt ook uit I Petr. 1. Waar we door de apostel worden verzekerd dat ons een erfenis wacht, die „onverganke-lijk en onverderfelijk en onverwelkelijk” is. Die woorden doen ons weer denken aan aardse schatten die door vergaan en verderf en verwelking kunnen worden aangetast. Dát gevaar bestaat er voor de hemelse schatten niet. Ze zijn daar in de hemel wél bewaard. Terwijl de gelovigen door de kracht Gods hier worden bewaard voor de eeuwige erfenis.

Een bezitter is geen eigenaar van wat hij beheert. Zo zijn christenen zich bewust dat zij geen eigendomsrecht kunnen laten gelden op wat zij bezitten. Het is hun enige troost dat zij het eigendom van Jezus Christus zijn. Maar dat geldt ook van wat zij aan geld en goederen hebben. Ze zijn maar pachters of rentmeesters. Die verantwoording schuldig zijn van hun beheer. Ze kunnen er niet mee doen wat zij willen. Ze moeten er mee doen wat zij willen. Ze moeten er mee doen wat hun Eigenaar wil. In de bekende gelijkenis van de onrechtvaardige rentmeester wordt ons voorgehouden hoe wij met de onrechtvaardige Mammon moeten omgaan. Met de Mammon wordt bedoeld al wat we bezitten aan geld en goed, waarmee ontstellend veel gruwelen worden bedreven. Als men van z'n bezit een afgod maakt dan heet die afgod de Mammon. Op zichzelf is een rijk bezit niet onrechtvaardig. Op zichzelf is het om zo te zeggen neutraal. Er kan veel goeds maar ook veel slechts mee bedreven worden. Het is, wat men gezegd heeft van de boekdrukkunst, een stap naar de hemel of naar de hel. Dat laatste waarschijnlijk vaker dan het eerste.

Nu wordt ons genoemde rentmeester niet ten voorbeeld gesteld als verkaster van het goed van zijn heer. Maar in z'n bezinning over de toekomst. Hij vroeg zich af hoe hij zich vrienden kon maken, zolang hij nog rentmeester was. Opdat zij hem na z'n ontslag zouden opnemen in hun huizen. Mij is verteld door een deskundige, dat hij als rentmeester volkomen recht had om zo met de pacht te doen als hij deed. Z'n onrechtvaardigheid zou alleen bestaan in z'n verkwisting. Hoe dat zij, 't doet aan de betekenis van de gelijkenis niet af of toe. De strekking daarvan is dat wij met ons bezit, groot of klein, vrienden zullen maken door wél-te-doen. Opdat we daardoor vrienden maken die ons, als geld en goed ons gaan ontbreken, zullen opnemen in de eeuwige tabernakelen. In het vaderhuis met z'n vele woningen. Dan dienen we niet de afgod Mammon, maar onze Vader die in de hemelen is. Als ons op dat gebied veel gegeven is, zal van ons veel gevraagd worden. Als ons weinig is gegeven zal er weinig van ons worden gevraagd. Het penningske van de weduwe kan meer zijn dan groot geld van de rijke. Er is in rijk bezit een groot gevaar.

Aan Timotheüs schrijft Paulus in de eerste brief, 6 : 9: „Wie rijk willen zijn vallen in verzoeking, in een strik, en in vele dwaze begeerlijkheden. Die de mensen doen wegzinken in verderf en ondergang. Want de wortel van alle (of allerlei kwaad) is de geldzucht.”

In de bijbelse geschiedenis zijn daar voorbeelden van. Ik denk aan Achab. Door de glinstering van goud en zilver en de schoonheid van een Perzisch kleed werd hij verleid. Hij vergreep zich aan het verbannene. Het werd zijn dood! Een duidelijk afschrikwekkend voorbeeld is ook Gehazi. Stom vond hij het van Elisa, dat die geen beloning wilde aannemen van Naäman. Hij bedacht een smoes en kreeg van de Syriër veel geld en kledij. Als hij dan bij de profeet komt weet hij van de prins geen kwaad. Maar Elisa had hem door. Hij houdt Gehazi voor, wat voor fantasieën deze heeft. Voor geld is toch alles te koop? Een plantage en kudde vee en een stoet van slaven en slavinnen. Hij ziet zich reeds als een groot heer. Maar z'n geldgierigheid werd gestraft met melaatsheid.

Paulus schrijft aan Timotheüs dat we niets in de wereld hebben gebracht en dat we er ook niets uit kunnen meenemen. Het doodskleed heeft geen zakken. Daarom zullen we tevreden zijn als we voedsel hebben en kleding en onderdak. Dat dit het geval niet is met mensen, die de HERE niet kennen is wel duidelijk. Maar zijn wij christenen dat wel? In het algemeen dunkt mij niet. En nu kan ik mij daarachter verschuilen en redeneren: niemand is daarmee tevreden, dus hoeft ik er ook niet mee content zijn! Zo doen we vaak. Maar daarmee zijn we toch niet klaar. Ieder zal eigen pak dragen staat er. We zullen moeten verantwoorden wat we gedaan hebben, hetzij goed hetzij kwaad. Dat geldt ook voor wat we gedaan hebben met onze portemannaie. Toen iemand eens beweerde door Spurgeon bekeerd te zijn antwoordde deze: daar geloof ik niets van, want uw beurs is niet bekeerd. Dat de wereld vol van bedrog met geld en goed is, dat kunnen we vrijwel elke dag in de krant lezen. Nu weet ik wel dat één oplichter eerder in de krant komt dan 99 mensen die trouw zijn in dat

„kleine”. Zo noemt de Schrift dat. Geld en goed en alle bezit is maar „klein” in vergelijking met het „grote” van het Koninkrijk Gods. Ik las zo juist in een blad, dat een topambtenaar ergens is veroordeeld tot een geldboete en voorwaardelijke gevangenisstraf wegens verzwijgen van een groot bedrag aan inkomsten. Kappen wij liever de hand af dan onze handtekening te zetten onder een niet-helemaal eerlijke opgave? Ik denk dat er door niemand een regel kan worden gesteld, die voor allen geldt. Ik weet niet hoe een bankier met zijn zaken moet omgaan of een handelaar of directeur van een bedrijf. Ieder zal dat voor God moeten kunnen verantwoorden. Maar we zullen geen „natuur” en „genade” moeten scheiden. Op dat gebied wordt menig misdrijf goed gepraat. Zo kwam het voor in tijd van nood, dat een „zwaar”-godsdienstige broeder een gemest beest voor grof geld verkocht. En nog wel aan de zwarte handel! Hij verdedigde dit met te zeggen dat hij toch voor zijn gezin moest zorgen. En dat dit maar behoorde tot het natuurlijke leven. Alsof de HERE daarmee niet te maken had.

Is het nu wel nodig om dit alles aan christenen voor te houden? Dat weten we toch allen wel? Jawel, maar weten is nog geen dóen. De Farizeeën wisten het ook wel denk ik. Maar de Here Jezus noemt hen geldgierig. Ze baden wel lang en in het oog lopend, maar ze „aten de huizen der weduwen op”. De geldzucht is wel in de menselijke natuur ingebakken om zo te zeggen. Waarom bloeien anders allerlei loterijen? Er is zelfs in ons zgn. christelijk Nederland een staatsloterij. Waarvoor reclame wordt gemaakt. Begeert u een mooie auto? Wel, een lotje van een gulden of wat kan u een half miljoen bezorgen. Kijk es an. Dat die éne prijs wordt betaald door veel nieten wordt er niet bij verteld. Zelfs een actie om gehandicapten te helpen werd aantrekkelijk gemaakt door een loterij of iets dergelijks. De praktijk bewees nu eenmaal dat de opbrengst dan groter zou zijn! Het zou de vrijgevigheid vermeerderen. Ik vind zulks een vreemde vrijgevigheid.

Als we onze economische toestand vergelijken met de derde wereld bijv. en met de omstandigheden van de miljoenen vluchtelingen, zullen we vrijwel allen moeten toestemmen dat we welvaart hebben. Toch lees ik soms een

ingezonden stuk waarin wordt gezegd: laten we eerst maar eens zorgen dat wij het beter krijgen. Dán kunnen we wel eens aan de armen in de verte denken. Wel ja, het hemd is nader dan de rok! Hoe bestaat het denk ik dan. Of men zegt: laten de rijke landen maar eerst beter in de beurs tasten. Of: laten die miljarden voor oorlogstuig maar eerst besteed worden voor allerlei hulp aan arme landen! Jawel, maar als we daarop zullen wachten dan kunnen we wachten tot we een ons wegen. Of men zegt: het is toch maar een druppel op een gloeiende plaat. Dat zal wel zo wezen, maar miljoenen druppels helpen altijd wat. En al zou het niets baten dan worden de gevers er zelf rijker van. Wie zich over de armen ontfermt leent de HERE, staat ergens naar ik meen.

We zullen naar het woord van de Heiland de wereld niet lief hebben. Met wat onze ogen begeren en met de grootsheid des levens zoals in de St. V. staat. Met de opschepperij zal ik maar zeggen. Het opbieden tegen elkaar hoort daar ook bij naar ik denk. Een man in het autovak verzekerde mij eens, dat als er een nieuwe auto in een bepaalde straat verscheen er binnen een week nog een werd verkocht. Een ander vertelde mij, dat als in een buurt een nieuw ameublement werd aangeschaft een ander dit voorbeeld volgde. We besteden waarschijnlijk allen veel gemakkelijker een bedrag voor ons zelf of voor onze kinderen (die zijn ook een deel van ons zelf) dan voor noodlijdenden in eigen omgeving of van verre. Maar daar doen kerkmensen toch niet aan mee? Als dat eens waar was. Maar ik heb nog beleefd dat rijken een mooie plaats in de kerk konden kópen. Terwijl „bedeelden” op armen-banken mochten zitten. En dat ondanks Jacobus, die waarschuwt voor andere behandeling van de man-met-de-gouden-ring dan voor de man in lompen gekleed.

Als we op eerlijke manier rijk worden is dat niet te veroordelen. Maar rijkdom is wel gevaarlijk. Zó gevaarlijk, dat de Here Jezus gezegd heeft dat een kabel gemakkelijker gaat door het oog van een naald, dan een rijke ingaat in het Koninkrijk Gods. Gelukkig voegt Hij er aan toe, dat wat bij mensen onmogelijk is mogelijk is bij God. Als we rijk zijn (en dat zijn velen van ons) dan is dat niet voor ons plezier. Maar om vrienden te maken van de onrechtvaardige Mammon. Dat wil de HERE.

O. Mooiweer / Enschede

GEMOTIVEERD PREKEN

Niet ten onrechte heeft onlangs Dr. A. A. Spijkerboer in een recensie van het lezenswaardige boek van Prof. Dr. K. Runia: „Heeft preken nog zin?” opgemerkt, dat deze titel verraadt, dat we wat de prediking betreft teveel in de verdediging zijn. Prof. Runia zelf is op die titel gekomen vanwege de confrontatie in de praktijk met allerlei vragen omtrent het zinvolle van de prediking binnen de muren van de kerk en in de kring van zijn studenten. Maar ook buiten die aangegeven grenzen wordt deze kritische en soms vertwijfelde vraag gesteld: Heeft preken nog zin? Het wordt erger wanneer de prediker zelf zich gaat afvragen of zijn gang naar de kansel en zijn verblijf op de kansel nog wel enige zin heeft. Als hij ziet op wat zijn prediking uitwerkt of liever gezegd op wat zijn prediking *niet* uitwerkt, kan hij momenten kennen waarop hij het niet meer ziet zitten. Velen spelen zo nu en dan met de gedachte hun ambt neer te leggen of verliezen hun ambtsenthousiasme en proberen op een koele berekende manier nog hun jaren vol te maken. Maar de rek is eruit! De vreugde is getaand! Het geloof is verbleekt! Dit

zijn zorgwekkende dingen, die de kerk als zodanig direkt raken. *Want de dienaren van het Woord zijn ook dienaren van de kerk!* Aan de kerk heeft God zijn betrouwbare Woord geschonken. En door middel van de kerkelijke prediking dient de boodschap van verzoening en bevrijding verder gedragen te worden, zodat er een ontsluitingsproces ontstaat in hart en leven van de mensen. Waarom wordt de wereld niet anders van de prediking? Is die prediking teveel binnenkerkelijk gericht? Is het kerkvolk verzadigd van al dat luisteren elke zondag weer opnieuw naar de prediking? Vindt de goegemeente eigenlijk heel dat preekinstituut een achterhaalde zaak, die ze alleen maar niet uit de markt durft te prijzen vanwege een gevoel van eerbied voor de historie, voor het historisch geworden? En aarzelt ze waarschijnlijk ook, omdat ze geen deugdelijk alternatief voorhanden heeft? Hier komt tegelijk de kritiek op de monologische vorm van de prediking ten onzent om de hoek gluren! Zij, die zich opwerpen tot lieden, die zich begeven op het smalle pad van de analyse van de geuite kritiek, zoeken het vaak in het karak-

ter van de prediking, dat men dan successief zelf nader invult. Men signaleert, dat de prediking niet *schriftuurlijk* is. In bepaalde kerken en kringen honoreert men niet meer, dat de Bijbel Gods Woord is waarin De HERE Zich aan ons daadwerkelijk openbaart. Hieraan is het Barthianisme debet. Dan kan het gebeuren, dat een predikant aan het eind van zijn preek gekomen, zegt: (het is historisch): „Ik heb u dit nu verteld, gemeente, niet alsof ik de wijsheid in pacht zou hebben. Vroeger kwam ik als dominee met die pretentie in zekere zin naar de gemeente toe. Ik zei dan met vrijmoedigheid: Ik bedien u het Woord van onze God. Maar dat is voor mij al lang verleden tijd. Ik heb u dit alles vanmorgen voorgelegd en ik hoop, dat u er wat mee kunt doen”. Niemand kan ontkennen, dat zo’n dominee bezig is de poten door te zagen van de ambtelijke stoel waarop hij plaats genomen heeft. Anderen menen, dat de prediking in onze tijd te weinig *confessioneel* is. De belijdenis brengt het er in veler oog vandaag niet zo best meer af. Het is allemaal te historisch gebonden en eigenlijk uit de tijd. Trouwens het gezag van een confessie is in diskrediet geraakt. Sommigen weten niet méér te zeggen dan dat het feilbaar mensenwoord is. Ja, als dat het eerste en het laatste is wat iemand over de belijdenis der kerk heeft op te merken, kan ik begrijpen dat je niemand meer enthousiast kunt maken voor de bestudering van de inhoud van wat de kerk aktueel naar de Schriften belijdt, al is het met ge-

daarvan is de belijdende kerk zichzelf ook terdege bewust! (zie art. VII N. Gel. Bel.). Uiteraard bedoelt men niet met de vraag naar confessionele prediking, dat de voorganger zich uitput in allerlei citaten uit de confessionele geschriften van de kerk. Dán dient de belijdenis als bladvulling en zondigt men tegen de tendentie van het breken en tekortkomingen. Maar belijden. Nee, men beoogt met confessionele prediking een Woordbediening, die in haar verklaring van de Schriften van Oud- en Nieuw Testament weet heeft van de ruimte én de grenzen zoals de kerk die heeft vastgesteld en aanvaard de eeuwen door. Velen zijn er, die de kerk uitlopen of het elders zoeken, omdat zij een *aktuele prediking* missen waarbij men dan zo gauw aktueel met eigentijds vereenzelvigd. Maar we menen te begrijpen wat deze categorie bedoelt. De prediking spreekt niet aan, omdat zij tijdloos geworden is. In de vorige eeuw paste die prediking óók goed. En men vindt, dat een dominee, die de tijd niet bijhoudt, een lege kerk verdient. Het gebeurt ook wel, dat mensen afnukken naar de één of andere pinkstergroep, omdat zij *het eschatologische element* in de prediking niet kunnen ontdekken. Er is zo weinig betrokkenheid op de met rase schreden naderende dag van de terugkomst van de Here Jezus Christus en daarom dreigt het zo’n saaie, gezapige boel te worden in de gemeente. De mensen gaan in de kerk zitten met een gezicht van: De tijd zal het leren. Waar maken we ons druk om? Ze horen de

bekende vertrouwde klanken, maar ze komen er niet door in beweging. Ettelijke mensen ergeren zich groen en geel aan het feit, dat men zich in de kerk zo heftig kan werpen op allerlei binnenkerkelijke vaak theologisch gekleurde problemen terwijl men zich niet bekommert om een wereld, die in lichterlaaie staat en in ontstellende nood verkeert. Wat doen wij daaraan? Laten we dat allemaal maar op zijn beloop? Ik laat, zoals u zult merken, nu heel wat aspecten van de ware prediking van het evangelie aan het adres van de gemeente buiten beschouwing. Ik wil het nu gooien over de boeg van de persoonlijke instelling van hem, die de boodschap van God ambtelijk aan zijn volk heeft te verkondigen. Staat hij zelf achter de boodschap, die hij heeft te brengen? In welke verhouding staat hij tegenover het Woord van de HERE? „Dit Woord wil doorgegeven worden. Maar wel op een bepaalde manier. Niet op de wijze van de postbode. Hij is in onze samenleving een onmisbare figuur. Wat brengt hij een woorden over, woorden van allerlei aard. En hij doet het - met een enkele uitzondering - getrouw en precies. Maar van de inhoud van wat hij doorgeeft is hij zich niet bewust. En van de uitwerking van al deze woorden nog minder” (W. Kremer). Men kan hier niet ontkomen aan enkele pre-tentieuze uitspraken. De dienaar van het evangelie hoeft zich echt niets te verbeelden - hij is slechts een aarden vat - maar dat neemt niet weg, dat hij heeft te leven uit een bepaalde overtuiging, die voor de prediking fundamenteel moet heten. Prof. Dr. H. Jonker heeft dit in de vorm van drie grote, massieve uitspraken nog niet zo lang geleden aldus geformuleerd:

„Wij preken, omdat we diep overtuigd zijn, dat God ook spreekt in deze, onze tijd. Wij preken, omdat wij weten, dat God spreekt door de Heilige Schriften. Wij preken, omdat wij geloven, dat God via de Schriften spreekt in de prediking”. Door de prediking worden hemel en aarde bewogen! De eredienst is een indrukwekkend gebeuren, juist omdat God daarin naar ons toekomt met de krachten van genade en gericht en ons naar Zich toetrekt en uitnodigt om bij Hem te schuilen nu en eeuwig! De prediker dient permanent in het gebed zijn Zender te vragen om verlichte ogen van het verstand, opdat hij dat mag ontdekken. Zó gemotiveerd kan hij dan met vreugde als troubadour zijn lied zingen en daarin anderen meenemen. Hij mag namelijk geen solist blijven!

Allerlei beelden dringen zich aan ons op als wij zoeken naar een glasheldere verwoording van de intentie en de betekenis van de prediking. Wij kunnen het specifieke van de prediking betitelen als *proklamatie*. „Dat wil zeggen: in en door de prediking wordt dat wat gepredikt wordt *werkelijkheid*, komt het als beslissende factor het leven in van hen, die het horen. Als een

heraut de kroning van een koning uitroept, dan wordt die kroning werkelijkheid voor hen, die het horen. Daardoor „ontvangen” die hoorders een koning, daardoor worden zij onderdanen” (C. Veenhof). Prof. C. Veenhof heeft steeds weer de allesbeheersende functie van het Woord geaccentueerd! Dáárin lag de kracht van zijn bijzonder gewaardeerde prediking en dát maakte hem als actief hoogleraar in de ambtelijke vakken tot een dynamische figuur! Dáárvan is elk artikel van zijn hand nog steeds doortrokken!

De prediker en de gemeente moeten zich steeds weer en meer bewust worden, dat Gods Woord *heilswoord* is. God biedt dat heil in de prediking aan mensen van vlees en bloed, ontluisd door de zonde, hoofd voor hoofd welgemeend aan. En wij mogen dat aanvaarden als voor óns ten volle bestemd. Zó alleen geven wij onze God de plaats in ons leven, die Hem werkelijk toekomt. Dat Woord is ook voluit *levenswoord*! Door de acceptatie en toepassing van dat levenswoord in ons verkommerde aardse bestaan mogen wij ervaren, dat wij midden in de dood toch midden in het leven zijn. De gemeente van Christus kan niet buiten de voortdurende prediking van het rijke evangelie van Jezus Christus. „Ze staat en valt er mee. Ze wordt er door geconstitueerd en gecontinueerd” (K. Runia). De gemeente heeft recht op *bezielde prediking*! En bezielde prediking gaat niet buiten de werkzaamheid van de Heilige Geest om. Hoe kon anders Petrus het aan op de Pinksterdag? (zie Handelingen 2). En heeft Paulus de prediking niet gekarakteriseerd als bediening van de Geest? (II Cor. 3 : 8). Wat dan het effect zal zijn van die prediking? Wij weten het niet precies. Wij beleiden de prediking met onze bede om het gewenste effect, nl. van geloof en bekering. Tot dat laatste roept God op. En dat kan ons dus niet koud laten. Maar onze motivatie is niet afhankelijk van het effect, al hangt ze er wel mee samen. Wij ontlenden de motivatie tot de prediking aan de roeping van boven! En wij vinden in onze concentratie op de Heiland der wereld het top-punt van onze vreugde. Het gaat om Hem! Hij is. Hij is er. Hij is het. Bij Hem halen wij de moed vandaan om te preken en te blijven preken dwars door alle weerstanden kerk en wereld en in eigen hart heen. Maarten Luther heeft eens gezegd: „Christus prediken is een moeilijke en zeer gevaarlijke zaak. Als ik dat tevoren geweten had, dan had ik nooit gepreikt, maar met Mozes gezegd: Stuur maar een ander! Maar ik doe het omwille van de man, die voor mij gestorven is. Daarom zou de wereld mij niet genoeg geld kunnen geven om ermee op te houden” (geciteerd door J. H. v. d. Laan).

De bezielde prediker wordt door de Geest van God gebruikt als instrument om in het hart van de ander de liefde tot de HERE en zijn taak

te doen ontvlammen. En daarbij staat niet zijn persoon, maar zijn boodschap centraal. Hij spreekt in de tegenwoordigheid van God (II Cor. 2 : 17 St. Vert.). Wat een spanning roept dat op! Maar ook: Wat een majesteit straalt dáárvan af! Ongelofelijk! Maar toch waar! Door de grootheid van Gods genade!

J. C. Schaeffer / Emmeloord

Geciteerde literatuur

1. Prof. Dr. H. Jonker: „Gereformeerde prediking in onze tijd”. Apeldoorn - 1980.
2. Prof. W. Kremer: „Priesterlijke prediking”. Amsterdam - 1976.
3. Drs. J. H. v. d. Laan: „Heeft preken zin?” - artikel in het blad THHK - 1978 - Jaargang 4, nr. 2.
4. Prof. C. Veenhof: „Prediking en uitverkiezing”. Kampen - 1959.
5. Dr. K. Runia: „Heeft preken nog zin?”. Kampen - 1981.

TOEKOMSTVERWACHTING

(3)

Wat moeten we doen

De christelijke toekomstverwachting brengt de gelovigen tot een wezenlijk andere levenshouding dan de niet-gelovigen. Ik wees er in het begin op hoe met betrekking tot de toekomst een algemeen optimisme is verdrongen door een algemeen pessimisme. Velen zijn beheerst door een ondergangsstemming, die door kranten en het journaal dagelijks wordt gevoed. De reactie daarop is tweërlei.

Menigeen vervalt in een houding van: laten we eten en drinken en vrolijk zijn, want morgen sterven wij! Laten we genieten wat er nog te genieten valt en daarbij niet teveel aan anderen denken. Ieder is zichzelf het naast. Ná ons de zondvloed!

Of men wordt kwaad en agressief en men reageert zijn onmacht om de ondergang tegen te houden af in vandalisme, een machteloze uiting van onbehagen om de dreiging waaraan niet te ontkomen schijnt.

Of men vlucht in de schijnwereld van alcohol en drugs, ook al moet men zich dood spuiten.

Anderen hebben door dat déze manier van denken en leven funest is voor enkeling en samenleving. Het werkt immers verlamdend voor elke creativiteit bij het zoeken naar uitwegen. Kom op, zeggen zij, we moeten ons niet overgeven aan het doemdenken. We moeten aan de slag, actie voeren, plannen maken, de mentaliteit omturnen, bezig zijn de bedreigende machten te ontwapenen en de toekomst veilig te stellen.

Men is daarbij optimistisch gestemd over de mogelijkheden, die de mens daarvoor heeft. Daar zijn talloze gevoerde acties sprekende voorbeelden van. Men vertrouwt op het redelijke inzicht en op het technisch kunnen dat ongetwijfeld bijtijds voor oplossingen zal zorgen.

Het is echter een optimisme dat eraan voorbij ziet dat het met de mens fundamenteel mis is. Elke toekomstverwachting, die met de mens rekent, komt onherroepelijk bedrogen uit.

Reden tot pessimisme

Beide houdingen zijn voor de gelovige echter onaanvaardbaar. Zowel de houding van de pessimist die het allemaal weinig meer kan schelen of tot wanhoop vervalt, als de houding van de optimist die een blinde ijver aan de dag legt.

De gelovige staat in zekere zin het dichts bij de pessimist. We hebben nl. inderdaad rekening te houden met de ondergang van onze wereld. Daarover laat Gods Woord ons immers niet in het onzekere. Daarover sprak Jezus in zijn rede over de laatste dingen (Matth. 24; Mark. 13; Luk. 21). En we weten wat Johannes op Patmos gezien heeft bij het verbroken worden van de zeven zegels van de boekrol, het blazen op de zeven bazuinen en het uitgieten van de zeven schalen.

De geschiedenis komt steeds meer te staan in het teken van bloed en vuur en rookwalm. Dat kan ons niet verbazen. Hoewel het ons wel met huivering vervult hoe meer we het in vervulling zien gaan.

We kunnen om ons heen de mensen soms nogal rauw horen zeggen, dat we met elkaar bezig zijn 'naar de verdommenis' te gaan. Helaas vaak zonder het goed te beseffen, wordt daarmee een ernstige waarheid uitgesproken. Inderdaad gaat onze wereld 'naar de verdommenis'. Naar de diepste betekenis van dit woord valt ze onder de strenge oordelen van God. Die oordelen zullen steeds harder worden naarmate de mensheid er niets van leert.

Als gelovigen zien we in de dreigende katastrofes daarom niet zozeer rampen, die al of niet te bestrijden zijn. Maar we moeten er Gods oordelen in zien, die onafwendbaar zijn als men zich niet bekeert.

Wat is er veranderd sinds '40-'45?

Ik denk aan wat Floris Bakels schreef in zijn indrukwekkende boek „Nacht und Nebel”, waarin hij vertelt over zijn verschrikkelijke ervaringen uit de Tweede Wereldoorlog. Hij trekt daaruit behartigenswaardige konklusies. In de inleiding op zijn boek schrijft hij: 'Gedurende twaalf jaar, 1933-1945, heeft de Duitse demonie over het mensdom geraasd, wat gepaard ging met onvoorstelbare verschrikkingen. Ik zie daarin een manifestatie van de Anti-Christ, tot grote macht gekomen doordat de mensheid bezig was Christus los te laten.

De Duitse macht is in 1945 verslagen, en even later ook de Japanse, maar nadien is feitelijk niets tot een oplossing gebracht. Het uitmoorden van zes miljoen joden, met name, is niet gevolgd door iets dat herhaling onmogelijk maakt.

Men heeft zich niet bekeerd. Integendeel, men is voortgegaan op de weg van Godsverzaking, materialisme en ongeloof, ja anti-geloof. De daarbij behorende verschijnselen zijn alom angstwekkend waarneembaar.

Er zijn geen grenzen aan onze slechtheid.

Roependen in de woestijn waarschuwen terecht voor komende catastrofes. Als schrijver van dit boek voeg ik mij bij hen. De doden verplichten mij daartoe.

Wie... leest waartoe demonisch bezetenen in staat zijn geweest, mag niet verzuchten: niet meer aan denken, dat is voorbij, wij leven in vrede. *Het is niet voorbij en wij leven niet in vrede* (blz. 10; cursivering door Bakels zelf).

Daarom gaat onze wereld inderdaad naar de verdoemenis, valt ze onder het rechtvaardig eindoordeel van God. Volken, die eeuwenlang christelijk hebben willen heten, raken steeds meer door-en-door vergiftigd met een duivelse leugengeest, die het kwade goed noemt en het goede kwaad, die duisternis voorstelt als licht en licht als duisternis; die bitter doet doorgaan voor zoet en zoet voor bitter (Jes. 5 : 30).

Jonge mensen krijgen dit gif ingedruppeld op scholen, via radio en t.v., hun eigen muziek, films, enz., zodat hun zielen aan Satan ten prooi vallen. Een nieuwe moraal maakt mensenlevens stuk, laat huwelijken exploderen, slaat gezinnen uiteen, verziekt de verhouding werkgevers en -nemers, tast elke gezagsverhouding aan. Vaak ook nog met een vals beroep op de bijbel.

Maar door dit alles wordt God tot het uiterste getergd. Wij beseffen nauwelijks wat Gods lankmoedigheid met onze wereld (2 Petr. 3 : 9) Hem dagelijks kost! Hoe de duizendvoudige lastering van zijn Naam Hem grieft!

Roepen om het oordeel

Nogmaals, hoe moet onze houding in dit alles zijn?

Onwillekeurig delen wij de angst van vele niet-gelovigen voor een atoomoorlog. Tegelijk vrezen wij de verschrikking van een rode diktatuur, die even erg, zo niet erger is dan Hitlers nazidom. En we zijn geneigd ons met man en macht zowel tegen het één als tegen het ander te verzetten.

Maar we kunnen niet uit onder de vraag: heeft onze wereld dit niet dubbel en dwars verdiend? Hebben we het er in het Westen niet afgrijselijk naar gemaakt? Moeten we dus eigenlijk niet naar Gods oordelend handelen uitzien? Moeten we God juist niet tot het gericht aansporen? Nee, niet uit leedvermaak met wie getroffen worden, maar uit innig verlangen naar zijn vrede, omdat al het leed en al het onrecht, alle schijnheiligheid en bedrog ons hogelijk verontrusten.

Dat is de houding van o.a. de psalmisten, b.v. de dichter van ps. 10 die uitroept: Waarom, HEERE staat Gij van verre, verbergt Gij U in tijden van nood? (vs. 1). En dan laat die dichter eens eventjes aan God zien hoe erg het in de wereld is (vs. 2-11). Hoe kan God het langer aanzien, dat het recht struikelt op de straten en de zwakken verdrukt worden? Sta toch op, HEERE! o God, hef uw hand op (vs. 12).

En de dichter van ps. 139 valt hem met felheid bij: O God, dat Gij toch de goddelozen ombracht (vs. 19). Zou ik niet haten, HEERE, wie U haten, niet verafschuwen wie tegen U opstaan? Ik haat hen met een volkomen haat, tot vijanden zijn zij mij (vs. 21 v.).

Hieruit spreekt een brandende liefde voor God en voor de slachtoffers van al het onrecht. Durven wij het nog wel aan om zo tot God te bidden? Of zijn we zelf bang voor de verhoring van dit gebed, waarbij God mogelijk gebruik maakt van het atoomwapen zoals Hij vroeger de Assyriërs of de koning van Babel gebruikte?

Maar bidden om de komst van Jezus is bidden om het gericht. Dat moeten we goed beseffen. Het is vragen om het gericht waarin alles wat scheef gegroeid is weer wordt recht getrokken. Ook uit verlangen daarnaar roepen de Geest en de bruid samen: Kom! (Openb. 22 : 17). Want gelovigen zien over de oordelen heen. Dat is immers het einde niet!

Inspirerende hoop

En ook wie het roepen van de Geest en de bruid hoort, zo lezen we op de laatste bladzij van de bijbel, zegge: Kom!

Zoals de Geest aanstekelijk op de gemeente werkt, zo mag de gemeente op haar beurt de wereld om haar heen inspireren. De christelijke hoop mag

en moet een klinkend getuigenis zijn tegen de vertwijfeling en de wanhoop, die vandaag zovelen bezielt. Maar ook tegen alle aktivisme die de nood van de wereld niet diep genoeg gepeild heeft.

De gemeente zegt het aan dat er nog hoop is voor deze wereld. Maar wel hoop, die slechts door het gericht heen gerealiseerd zal worden. Eén ding staat echter vast: deze wereld is niet kapot te krijgen, nog door geen kernoorlogen. Want God blijft trouw aan zijn beloften.

En voor ieder die zijn Naam aanroept zal er toekomst zijn. De wereld mag daarom meehopen op de verlossing die aanstaande is. Ja, laat ieder die het hoort zeggen: Kom!

Ieder die het hoort... Ja, dat ligt natuurlijk mee aan ons. Wij mogen het onze verziekte en verscheurde wereld niet aandoen te zwijgen over de hoop die in ons leeft. Laten we daarom in deze donkere tijden staan als vuurtorens, die sterke lichtbundels uitstralen. Als tekenen van hoop, die mensen leiden in de goede richting. Die hen veilig doen landen op de lieflijke stranden van het Koninkrijk van God.

*Door de nacht leidt ons ten leven
licht dat weerlicht overal,
dat ons blinkend zal omgeven
als ons God ontvangen zal.*

*Met één lied uit duizend monden
gaan wij zingend door de nacht,
door één Geest tesaam verbonden,
naar de kust waar God ons wacht.*

(Lied 459 : 3 en 5)

TE HUUR

van particulier 6 pers. nieuwe appartementen in het gezellige Tiroler Axams, een ideaal oord voor

WINTER en ZOMERVAKANTIE'S

In het gebouw vele extra's zoals: zwembad, sauna, stube, was- en droogmachine's.

Bij vroegtijdige reservering, meerdere appartementen gelijktijdig te reserveren.

Aantrekkelijke all-in-prijzen.

Voor informatie: 071-411115 en 01862-2596.

Zoekt U voor Uw vakanties iets anders?

Evangelische Camping „t Beloofde Land"

biedt U

een afwisselend programma tijdens Paas-, Zomer- en Herfstvakantie.

Bovendien beschikken wij over groepsaccommodatie. Speciale tarieven in voor- en naseizoen.

Vraag folder.

Bosweg 17, Voorthuizen, tel .03429-2942

TERDEGE DEZE KEER AANDACHT VOOR O.A.:

- De anti-discriminatiewet
- S.G.P. - R.P.F. - G.P.V.
- Brigade speciale beveiligingsopdracht
- Koninklijk Huis
- Opvoeding (inspraak of pak slaag)
- Ongezonde leefwijze
- Secten en stromingen
- Vuillozingen

Speciale rubrieken voor de vrouw (recepten, handwerken). Natuurlijk komt de jeugd ook aan bod (knutselrubriek enz.).

En nog vele interessante bijdragen meer
in Terdege

Vraag dit interessante vierkleuren-tijdschrift aan (f 2,50 incl. portokosten) bij het Reformatorisch Dagblad, Postbus 670, 7300 AR Apeldoorn. Wanneer u zich op ons dagblad abonneert ontvangt u Terdege vier maal per jaar gratis.

Bon

Ja ook ik wil graag een:

- ☐ proefnummer van „Terdege” voor f 2,50
- ☐ een abonnement op het R.D. voor f 58,30 per kwartaal

Naam:

Adres:

Woonplaats:

Postcode:

N.B.: Het gewenste hokje zwart maken.

KERKNIEUWS — Na vorige week een „In Memoriam” uit het kerkblad van Baarn te hebben opgenomen plaatsen we ook nog een stuk uit Maastricht, dat ik sindsdien ontvangen heb. (P.J.v.K.)

Het is nu twee weken geleden dat het schokkende bericht van het plotseling overlijden van ds Bakker zich verspreidde. Van 13 juni '62 tot 1 augustus '74 was hij verbonden aan de gemeente van Maastricht, zijn eerste gemeente. Goede jaren heeft hij hier gehad. Vele preken hebben wij van hem gehoord; hij bracht die op zijn persoonlijke indringende manier. Hij was het ook die een bijbelkring op gang bracht.

Nadat hij na een herhaald beroep naar Haarlem was vertrokken, bleef zijn hart verpand aan Maastricht. Dikwijls preekte hij hier nog. Zijn gezin nam hij dan vaak mee. In 1978 werd bekend dat ernstige moeilijkheden zich voordeden in zijn huwelijk. Wie had dat verwacht. Het zij verre van ons hierin een oordeel te vellen. Zelfs de kerke-raad van Haarlem is er tot nu toe niet uitgekomen. Wel leidde deze situatie ertoe dat zijn ambtelijk werk in Haarlem onmogelijk werd en hij niet meer naar Maastricht kwam.

De afgelopen jaren waren zeer moeilijk voor hem (uiteraard niet alleen voor hem). Wie hem gekend heeft kan dit des te beter begrijpen. Toch heeft hij zijn geloof behouden.

Op donderdag 18 februari werd hij te Lunteren begraven. De begrafenis werd geleid door ds Kiezebrink. Velen, waaronder verscheidene predikanten, bewezen hem de laatste eer. Onze gemeente werd vertegenwoordigd door vier leden; ook waren enige oud-gemeenteleden aanwezig.

Moge God hen die hij achterliet, troosten en leiden.

Verschenen:

ONDERWEZEN IN HET KONINKRIJK DER HEMELN

keuze uit de persarbeid van ds. G. Visee

De prijs van deze bundel bedraagt f 27,50.

Aantal pagina's: 319

Rubrieken: „Lezend de Heilige Schrift”; „Predikend het Woord”; „De kerk-zang”; „Gedenkend de broeders”; „Ziende in het verleden”; „Op en om het kerkplein”; „Vragen van de dag”; „Schrijvend voor de jongeren (Brieven aan Willy en Brieven aan een vriend ergens in Nederland)”.

Tevens is nog leverbaar:

MAAR JEZUS ZEGT...

De bergrede uitgelegd voor de gemeente

Drs. H. de Jong

De prijs van dit boek bedraagt f 17,—.

Aantal pagina's: 152

Verkrijgbaar bij de boekhandel en bij de uitgever

COPIËERINRICHTING VAN DEN BERG

Broederweg 6, 8261 GT Kampen — Tel. 05202-12287 b.g.g. 05202-12668

BUIJTEN & SCHIPPERHEIJN

Valkenburgerstraat 106 — 1011 NA Amsterdam — Tel. 020-236612 — Postgiro 22960

Volgende maand verschijnt het

INFORMATIEBOEKJE VOOR DE NEDERLANDS GEREFORMEERDE KERKEN 1982

nu onder redactie van ds. G. van den Brink.

Teken vast in, dan bent u zeker van een exemplaar. U ontvangt uw Informatieboekje dan automatisch bij verschijnen, ca. 176 pagina's.

ca. f 11,50

HET WOORD DAT IN VLAM ZET

George M. Cowan

Wie kent niet het werk van de Wycliffe Bijbelvertalers? In de korte periode van haar bestaan heeft deze organisatie, in samenwerking met het Summer Institute of Linguistics, een prachtige christelijke handreiking gedaan. Honderden volkeren leerden door hen lezen en schrijven, ontvingen de Bijbel in hun eigen taal, en zijn tot ontplooiing gekomen.

George Cowan, president van de Wycliffes en zelf ook enthousiast veldwerker, vertelt in dit boek de geschiedenis, grondslagen, doelstellingen, werkwijzen en resultaten van deze organisaties. Een boeiend en belangrijk boek. 232 pagina's.

f 27,50

GEMEENTEGROEI

Kenmerken van groeiende en van kwinjende gemeenten

Ds. Bram Krol

Inderdaad is het soms niet te vermijden dat een gemeente slinkt. Vaker echter zal het nodig zijn dat een gemeente bij teruggang de hand in eigen boezem steekt en onderzoekt waar ze wellicht faalt. Het is daarom goed eens te luisteren naar de Gemeentegroei-beweging, die heeft onderzocht of er factoren zijn aan te wijzen die gemeentegroei gunstig of ongunstig beïnvloeden. Bram Krol, medewerker van het Instituut voor Evangelisatie, kan van deze internationale beweging wel een insider genoemd worden. In dit boek geeft hij een samenvatting van de opmerkelijke resultaten van de onderzoeken. Hij voegt er interessant Nederlands cijfermateriaal aan toe. 152 pagina's.

f 16,50

DE OVERWINNING VAN HET LAM

Verklaring van de Openbaring van Johannes

Drs. J. J. de Heer

Voor de studiekering die Openbaring wil bespreken is dit boek een verademing, in de stroom speculatieve en ingewikkelde verklaringen die voorhanden zijn.

De schrijver laat zien dat Openbaring geen losstaand geheel is, geen kalender van de wereldgeschiedenis, maar is geworteld in de Bijbel en gericht, in eerste instantie, op de tijd van Johannes. Hij draagt in een plezierige stijl tal van verklarende gegevens aan en schaamt zich niet daarvoor veel andere uitleggers te raadplegen.

Wie deze verklaring volgt, dringt steeds dieper door tot de rijke troost van Openbaring, ook voor onze tijd. 252 pagina's.

f 27,50

Al onze uitgaven zijn ook verkrijgbaar bij de boekhandel.

ZOekt u belijdenisgeschenken?

Wij hebben meer dan in deze advertentie staat.

Vraag gerust informatie (020-236612)

GIJ GEHEEL ANDERS

Ds. M. R. van den Berg

Wat is de betekenis van de tien 'geboden' vandaag? Hebben ze afgedaan? Moeten ze letterlijk worden vervuld?

Ds. Van den Berg geeft inzicht in de verhouding Oude en Nieuwe Testament en laat zien hoe de tien woorden van het verbond nog zeer actueel zijn. 112 pagina's.

f 12,50

GETUIGEN

De bijbelse opdracht en onze praktijk.

Ds. M. R. van den Berg

Er wordt in onze dagen gelukkig veel gesproken over getuigen van Christus. Maar wat moet dat inhouden? Hoe spreekt de Bijbel over getuigen en wat betekent dat voor onze twintigste-eeuwse praktijk?

De auteur geeft heldere, indringende antwoorden. 108 pagina's.

f 9,80

DE BRIEF aan de EFEZIËRS

Hoofd en lichaam

Ds. M. R. van den Berg

Dit nieuwste bijbelstudieboek van ds. Van den Berg verduidelijkt de moeilijke passages van de Efeziërsbrief en laat zien hoe belangrijk deze brief voor ons is, die ook christenen uit de heidenen zijn. In twee aanhangsels geeft de schrijver belangrijke informatie over seksualiteit en over temple en eredienst in het Nieuwe Testament. 152 pagina's.

f 17,50

Binnenkort verschijnt (nu reeds te bestellen):

JEZUS IN GALILEA

J. H. Veeffkind

Een bespreking van Lucas 3-9, als eerste van een reeks van drie boeken waarin heel Lucas aan de orde komt. Met speciale aandacht voor het unieke van Lucas. 112 pag.

f 12,50

Tevens verschijnen dit jaar in de reeks

Zicht op de Bijbel:

DE BRIEF VAN PETRUS

Paas- en doopbrief aan de lijdende kerk.

Ds. C. P. Plooy

ca. 72 pagina's

ca. f 8,50

DE BRIEF AAN DE FILIPPENZEN

Leven uit de gezindheid van Christus

Ds. M. R. van den Berg

ca. 104 pagina's

ca. f 12,50

Redactieleden:

Ir. A. W. Biersteker;
Ds. H. de Jong;
Mr. dr. J. Meulink;
D. W. L. Milo;
Ds. E. R. Postma;
Drs. W. G. Rietkerk

Adres van de Redactie:

Ds. K. Muller,
Riouwstraat 59,
1521 SC Wormerveer
Tel. 075-282589

Kerknieuws en berichten over kerkelijke/christelijke activiteiten te zenden naar:

„Kerknieuws Opbouw”,
Brugakker 36 22,
3704 LP Zeist
Tel. 03404-50278

Advertenties en druk:

Drukkerij „Steenbergen”,
Nooitgedacht 3,
3701 AL Zeist
Tel. 03404-22452

Advertentieprijs:

40 ct per mm.
familieberichten
35 ct per mm.
Advertenties inzenden tot
dinsdagmorgen 10.00 uur.

Administratie-adres:

Kon. Wilhelminalaan 38,
3956 TD Leersum
Tel. 03434-4288

Abonnementen:

Het aanvragen of opzeggen van abonnementen: uitsluitend bij de administratie. Abonnementen kunnen ieder moment ingaan, doch slechts per 31 december eindigen. Opzeggen uiterlijk tot 15 november.

Abonnementsprijs:

f 40,— per jaar of f 21,— per halfjaar.
Buitenland f 45,— p. jaar of f 60,— per luchtpost.
Gironr. 404945 t.n.v.
Geref. Persver. Opbouw,
Dr. Schaepmanlaan 71,
2104 VC Heemstede.
Tel. 023-285825.

**Werk komt niet
bij gelegenheid.
Maar is een kwestie
van de juiste keuze.**

Gereformeerd Politiek Verbond,
Postbus 439, 3800 AK Amersfoort.

Het programma van het GPV is samengevat in de brochure **"Opdat het u wèl ga"**. U kunt die aanvragen door middel van een briefkaart GPV, Postbus 439, 3800 AK Amersfoort. Of bel even: (033) 13546. U ontvangt dan ook de folder **"Naar een nationaal Herstel- en Ontwikkelingsplan 1982-1985"**, het activiteitenplan van het GPV voor de ontwikkeling van de samenleving.